

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 เพื่อส่งเสริมทักษะการแสดงละคร
สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่
Development of a Learning Management Model Integrating the Six Sense Bases Concept to
Enhance Creative Drama Performance Skills among Grade 6 Students at
Ban Don Pin School, Chiang Mai Province

วีรวัฒน์ กาญจนฐาญ^{1*}

Weerawat Kanchanatthayee^{1*}

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 เพื่อส่งเสริมทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 2) เปรียบเทียบทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่ ก่อนและหลังได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 ซึ่งงานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนบ้านดอนปิน ปีการศึกษา 2568 จำนวน 26 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จากนักเรียนที่มีผลการประเมินการแสดงละครสร้างสรรค์ไม่ผ่านเกณฑ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียน แบบประเมิน การฝึกทักษะผ่านกิจกรรมอายตนะทั้ง 6 แบบประเมินชิ้นงาน และแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 และร้อยละความก้าวหน้าผลการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 มีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 92.71/94.81 โดยมีผลการดำเนินงานสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 75/75
2. ทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญ โดยคะแนนเฉลี่ยเพิ่มจาก 3.25 เป็น 9.08 คิดเป็นร้อยละความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ 51.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 25 ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนว่านักเรียนมีความมั่นใจมากขึ้น มีสมาธิในการเรียนรู้ และสามารถประยุกต์ประสบการณ์จากกิจกรรมที่บูรณาการอายตนะทั้ง 6 ไปใช้ในการแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การแสดงละครสร้างสรรค์, รูปแบบการจัดการเรียนรู้, อายตนะ 6

Abstract

This research article aimed to: 1) examined the effectiveness of a learning management model integrating the six sense bases concept to promote creative drama performance skills among Grade 6 students at Ban Don Pin school, Chiang Mai province, based on the 75/75 efficiency criterion 2) compared students' creative drama performance skills before and after the model's implementation. A quasi-experimental research design was employed. The sample consisted of 26 Grade 6/1 students from the 2025 academic year, selected through purposive sampling from those who did not meet the established

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

¹ Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University

* Author E-mail: krutaeweerawat@gmail.com

performance criteria. The research instruments included 10 lesson plans (20 hours), pre- and post-tests for creative drama skills, practice assessment forms for six sense-based activities, product evaluation forms, and behavior observation forms. Data were analyzed using mean, standard deviation, E1/E2 efficiency values, and the percentage of learning progress.

The research found that:

1. The learning management model integrating the Six Sense Bases concept to promote creative drama performance skills among Grade 6 students at Ban Don Pin School, Chiang Mai Province, achieved E1/E2 scores of 92.71/94.81, with the majority meeting the 75/75 standard.

2. The students' creative drama skills after the implementation were significantly higher than before. The mean score increased from 3.25 to 9.08, representing a learning progress of 51.4%, which exceeded the set 25% threshold. Qualitative data reflected that students gained more self-confidence, improved their concentration, and effectively applied experiences from the six-senses integration activities to their performances.

Keywords: Creative drama, Learning management model, Six sense bases

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพนักเรียนในวัย 6-12 ปี ถือเป็นช่วงเวลาสำคัญในการเจริญเติบโตทั้งทางร่างกายและจิตใจ นักเรียนในวัยนี้สามารถเรียนรู้ได้ทุกด้าน ไม่เพียงด้านวิชาการ แต่รวมถึงทักษะการสื่อสาร การคิดแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ และความกล้าแสดงออก ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองและการอยู่ร่วมกันในสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ทักษะเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาความกล้าแสดงออกซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้าง ความมั่นใจและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

ละครสร้างสรรค์เป็นกระบวนการหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยเน้นให้นักเรียนผ่านบทบาทสมมติและมีอิสระในการแสดงออก ซึ่งจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาด้านร่างกายสติปัญญา ความคิด ความจำ การใช้ภาษา และการรับรู้เกี่ยวกับสังคม (ปาริชาติ จีงวิวัฒนาภรณ์, 2547) สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาของชาติที่กำหนดเนื้อหาละครสร้างสรรค์ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ทักษะการเรียนรู้ในทุกด้าน การพัฒนาทักษะเหล่านี้จึงไม่เพียงช่วยให้นักเรียนมีความรู้ด้านนาฏศิลป์เท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งให้กับการเรียนรู้และการเติบโตในอนาคต

จากสภาพบริบทของโรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ จากการสำรวจสภาพปัญหาในรายวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จำนวน 26 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 พบว่า ผลการประเมินทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 3.25 คะแนน ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม 10 คะแนน (จะต้องผ่านเกณฑ์ที่ 7 คะแนนขึ้นไป) ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุหลักมาจาก นักเรียนขาดความมั่นใจในการแสดงออก ขาดความเข้าใจในเนื้อหาการแสดงละคร และไม่สามารถเข้าถึงบทบาทต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ตรรก สุขเกษม, 2555) หากปล่อยให้อาการนี้ดำเนินต่อไป โดยไม่ได้รับการแก้ไข อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทักษะด้านความกล้าแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์ และ การทำงานร่วมกับผู้อื่น (ลิขิต ใจดี และ วรวิทย์ ทองเนื้ออ่อน, 2566) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะของนักเรียนในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

แม้ว่าการจัดการเรียนรู้การแสดงละครสร้างสรรค์ จะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะ ความกล้าแสดงออก ความมั่นใจและทักษะการสื่อสารของนักเรียน แต่ก็ยังพบข้อจำกัดหลายประการ ศุภชัย บุญโรจน์ และคณะ (2565) ชี้ให้เห็นว่า การดำเนินกิจกรรมเหล่านี้มักประสบปัญหาด้านของเวลา การขาดทรัพยากรในการฝึกฝน ความพร้อมของสถานศึกษา และปัญหาสำคัญอีกประการคือ ความวิตกกังวลของนักเรียนที่ยังไม่กล้าแสดงออกในที่สาธารณะ แม้ว่าจะได้รับการฝึกฝนมาบ้างแล้วก็ตาม นักเรียนหลายคนยังรู้สึกกดดันจากการแสดง ส่งผลให้การเรียนรู้ขาดความสนุกสนาน ความเข้าใจและความมั่นใจในการแสดงออก จากข้อจำกัดดังกล่าวการนำแนวทางการบูรณาการของการรับรู้ประสาทสัมผัส มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าการกระตุ้นประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น การมองเห็น การฟัง การลิ้มรส การสัมผัส และดมกลิ่น ช่วยให้นักเรียนเข้าใจและจดจำได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ เทคนิคนี้ยังช่วยสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายและกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น ในทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ นภัสชล คำมี (2566) พบว่า การบูรณาการประสาทสัมผัสส่งผลให้นักเรียนมีประสบการณ์ การเรียนรู้ที่สมจริง สามารถพัฒนาทักษะ การเรียนรู้ ทักษะทางสังคมและลดความวิตกกังวลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การส่งเสริมให้นักเรียน ได้เรียนรู้จากประสาทสัมผัสยังสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาการรับรู้ประสาทสัมผัสอายตนะทั้ง 6 ที่กล่าวว่า เมื่ออายตนะภายนอกและอายตนะภายในกระทบกัน ก็เพราะเป็นที่เชื่อมต่อให้เกิดของความรู้สึก ความเข้าใจสามารถรับรู้ได้โดยตรง ที่เรียกว่า “ความรู้เชิงประจักษ์” ที่เป็นบ่อเกิดของการเรียนรู้ทั้งหลายของมนุษย์ ซึ่งเป็นที่ตั้งของสติปัญญา (พระครูเกษมธรรมทัต (สุรศักดิ์ เขมรังสี), 2560) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 ตามหลักพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยการใช้ ตา การมองเห็น หู การได้ยินเสียง จมูก การได้กลิ่น ลิ้น การลิ้มรส กาย การสัมผัส และใจ ความรู้สึกถึงอารมณ์ มาสร้างเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ โดยศึกษาและสังเคราะห์รูปแบบการฝึกหัดการแสดงละครสร้างสรรค์จากนักวิชาการและนักวิจัยจำนวน 6 คน ร่วมกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จนพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งนี้ ที่เรียกว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 เพื่อพัฒนาทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน และ 10 กิจกรรม การบูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 ในการฝึกทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ จึงเป็นแนวทาง ที่ช่วยพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการแสดงออก การคิดสร้างสรรค์ และความมั่นใจในการสื่อสารผ่าน การแสดงละคร มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติและเพิ่มประสิทธิภาพในการแสดงละครสร้างสรรค์

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัญหาด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาเป็นประเด็นที่สำคัญที่ควรได้รับการพัฒนา เนื่องจากทักษะดังกล่าวไม่เพียงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชานาฏศิลป์เท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องต่อพัฒนาความกล้าแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์ และการสื่อสาร ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมาพบว่า ยังขาดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจากการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งหวังในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 เพื่อส่งเสริมทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะ การแสดงละครสร้างสรรค์ ส่งเสริมความกล้าแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะที่สมบูรณ์ พร้อมเติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 เพื่อส่งเสริมทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่ ก่อนและหลังได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ได้ดำเนินการตามแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียวก่อนและหลังเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 2 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 52 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 26 คน ของโรงเรียนบ้านดอนปิน ปีการศึกษา 2568 โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากการทดสอบปฏิบัติทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 2 ห้องเรียน จากนั้นคัดเลือกห้องเรียนที่มีผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ ซึ่งได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 เพื่อเป็นกลุ่มทดลองในการพัฒนาทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

3.1 แผนจัดการเรียนรู้ เรื่องละครสร้างสรรค์ ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 ได้สังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ จากวรรณกรรม เอกสาร แนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ ด้านการฝึกทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ โดยมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ขั้นตอน 1) การสร้าง ความพร้อม 2) การทำความเข้าใจ 3) การสำรวจอารมณ์ 4) การสมมติและสถานการณ์จำลอง 5) การบูรณาการและปรับเปลี่ยน และได้แบ่งเนื้อหาการจัดกิจกรรมออกเป็น 10 กิจกรรม จำนวน 10 แผน 20 ชั่วโมง หลังจากนั้นนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาในการตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ยวิเคราะห์ข้อมูลและค่าดัชนี เท่ากับ 1.00 แปลผลได้ว่าเครื่องมือมีคุณภาพและความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการวิจัย สามารถนำไปใช้ได้

3.2 แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ ประเภทของเครื่องมือ คือ แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ มีลักษณะเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมการใช้ประเมินหลังเรียนเพื่อเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติการแสดงละครสร้างสรรค์ ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสังเกต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยพัฒนามาจากการประเมินทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ (โกมล ศรีทองสุข และคณะ, 2567; ปาริชาติ จิ๊งวิวัฒนาภรณ์, 2547) โดยอิงจากเกณฑ์แบบรูบริก (Rubric Scoring) คือมีแนวทางการให้คะแนน (Scoring Guider) ประกอบด้วย เกณฑ์การประเมินและระดับคุณภาพ หรือระดับคะแนน อยู่ 3 ระดับ ระดับ 3 (ดี) ระดับ 2

(พอใช้) และระดับ 1 (ปรับปรุง) โดยทำการศึกษาเอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์เพื่อกำหนดประเด็นตัวชี้วัดพฤติกรรมกรรมการแสดงที่ชัดเจนในการประเมิน จากนั้นนำแบบประเมินทักษะเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาในการตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ยวิเคราะห์ข้อมูลและค่าดัชนี เท่ากับ 1.00 แปลผลได้ว่าเครื่องมือมีคุณภาพและความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการวิจัยสามารถนำไปใช้ได้

3.3 แบบประเมินการฝึกทักษะการแสดงละครผ่านกิจกรรมอายตนะทั้ง 6 ประเภทของเครื่องมือ คือ แบบประเมินทักษะระหว่างเรียน มีลักษณะเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างการทำกิจกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นแบบประเมินทักษะการแสดงละครระหว่างการทำกิจกรรม โดยทำการศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์เพื่อกำหนดประเด็นตัวชี้วัดพฤติกรรมกรรมการแสดงที่ชัดเจนในการประเมินให้สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละกิจกรรม โดยใช้เกณฑ์แบบรูบริก (Rubric Scoring) ที่มีเกณฑ์การประเมินและระดับคุณภาพ 4 ระดับ ได้แก่ ระดับ 4 (ดีเยี่ยม) ระดับ 3 (ดี) ระดับ 2 (พอใช้) และระดับ 1 (ปรับปรุง) จากนั้นนำแบบประเมินทักษะเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาในการตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ยวิเคราะห์ข้อมูลและค่าดัชนี เท่ากับ 1.00 แปลผลได้ว่าเครื่องมือมีคุณภาพและความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการวิจัย สามารถนำไปใช้ได้

3.4 แบบประเมินชิ้นงานและใบงาน เรื่อง ละครสร้างสรรค์ ศึกษาหลักการและแนวคิดจากเอกสาร ทฤษฎี งานวิจัย และแนวทางการประเมินชิ้นงานของนักเรียนด้านปฏิบัติการแสดง วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดประเด็นเกณฑ์การประเมินชิ้นงานและใบงานที่ชัดเจน โดยกำหนดหัวข้อการประเมิน ออกแบบและสร้างแบบประเมินชิ้นงานและใบงานของการจัดการเรียนรู้ละครสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบรูบริก (Rubric Scoring) ที่มีแนวทางการให้คะแนน ประกอบด้วยเกณฑ์การประเมินและระดับคุณภาพหรือระดับคะแนนอยู่ 4 ระดับ ได้แก่ ระดับ 4 (ดีเยี่ยม) ระดับ 3 (ดี) ระดับ 2 (พอใช้) และระดับ 1 (ปรับปรุง) จากนั้นนำแบบประเมินทักษะเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาในการตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ยวิเคราะห์ข้อมูลและค่าดัชนี เท่ากับ 1.00 แปลผลได้ว่าเครื่องมือมีคุณภาพและความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการวิจัย สามารถนำไปใช้ได้

3.5 แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ ประเภทของเครื่องมือ คือ แบบสังเกตพฤติกรรม มีลักษณะเป็นแบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง โดยศึกษาหลักการและแนวคิดในการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งจากเอกสาร ทฤษฎี งานวิจัย วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการสังเกตที่ชัดเจน ที่มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ละครสร้างสรรค์ โดยกำหนดเกณฑ์การสังเกต แบบผ่านและไม่ผ่าน ซึ่งกำหนดเกณฑ์ผ่าน ต้องมีพฤติกรรมที่ตรงตามเกณฑ์ “ผ่าน” ไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ด้านและไม่ผ่าน มีพฤติกรรมที่ตรงตามเกณฑ์ “ผ่าน” ต่ำกว่า 3 ใน 4 ด้าน จากนั้นนำแบบประเมินทักษะเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาในการตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ยวิเคราะห์ข้อมูลและค่าดัชนี เท่ากับ 1.00 แปลผลได้ว่าเครื่องมือมีคุณภาพและความเหมาะสมสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการวิจัย สามารถนำไปใช้ได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยพร้อมให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพ จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการยื่นขอหนังสือรับรองจริยธรรมมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม และได้รับการอนุมัติให้สามารถดำเนินการศึกษาวิจัย และดำเนินการประเมินทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์กับกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียน

ระยะที่ 2 การทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด พร้อมทั้งเก็บข้อมูลระหว่างเรียนผ่านการประเมินทักษะการแสดงละคร การสังเกตพฤติกรรม การบันทึก การจัดการเรียนรู้และการสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียนในทุกกิจกรรม

ระยะที่ 3 หลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการดำเนินการทดลองทั้ง 10 ครั้ง ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินทักษะการปฏิบัติการแสดงละครสร้างสรรค์หลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วเก็บคะแนนที่ได้ไว้เป็นระยะหลัง การทดลอง (Post-test) นำคะแนนก่อนและหลังการทดลองที่ได้จากระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป จากนั้นผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียนหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้ง 10 กิจกรรม เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมุ่งหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ละครสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 เพื่อส่งเสริมทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน โดยวิเคราะห์จากสูตรการหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) และเปรียบเทียบทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน ก่อนและหลังได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบการสอนที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 โดยการใช้สถิติร้อยละความก้าวหน้าผลการเรียนรู้ ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาจากข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อสรุปผลการวิจัยให้มีความสมบูรณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 26 คน เป็นนักเรียนชายจำนวน 8 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 16 คน ซึ่งเรียนในวิชานาฏศิลป์ ปีการศึกษา 2568 โดยรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 เพื่อส่งเสริมทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 เพื่อส่งเสริมทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่ ตามเกณฑ์มาตรฐาน (E_1/E_2) 75/75

n=26

คะแนนกิจกรรม หรือแบบฝึกหัด (E_1)											คะแนนหลังเรียน (E_2)
กิจกรรม	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
รวม	240	229	230	225	240	251	252	260	247	247	2419
ประสิทธิภาพ รูปแบบการเรียนรู้	$E_1/E_2 = 92.71/94.81$										

จากตารางที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในภาพรวมทั้ง 10 กิจกรรม สามารถวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ได้เท่ากับ 92.71 และค่าประสิทธิภาพของด้านผลลัพธ์ (E_2) ได้เท่ากับ 94.81 แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ $92.71/94.81$ ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ที่ $75/75$ ผลที่ได้จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 ที่ตั้งไว้ แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับ วาโร เฟิงสวัสดิ์ (2549, อ้างอิงใน เทวีกา ประดิษฐบาททุก, 2560) ที่ได้เขียนอธิบายไว้ในหนังสือว่า การพิจารณาว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ คือ เมื่อประสิทธิภาพของนวัตกรรมการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกต สัมภาษณ์และบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ พบผลการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณ โดยสามารถสรุปได้ 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ด้านความรู้ เข้าใจ นักเรียนมีพัฒนาการชัดเจนจากก่อนเรียนไปสู่ความเข้าใจที่ดีขึ้น ทั้งเรื่องความหมาย องค์ประกอบ และกระบวนการละครสร้างสรรค์ นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของประสาทสัมผัสต่อการเข้าถึงอารมณ์และบทบาทตัวละครได้อย่างมีเหตุผล

ประเด็นที่ 2 ด้านทักษะการแสดงละครละครสร้างสรรค์นักเรียนมีพัฒนาการด้านการใช้ร่างกาย สีหน้า แววตา เสียง และการสื่อสารทางอารมณ์ จากเดิมที่ขาดความมั่นใจพัฒนาสู่การกล้าแสดงออกมากขึ้น สามารถเข้าถึงบทบาท การเดินสัด การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และการถ่ายทอดอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์ในละคร แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 สามารถช่วยพัฒนาทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนอย่างชัดเจน

ประเด็นที่ 3 ด้านกระบวนการเรียนรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรม มีความกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ และกล้าพูดมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์จากกิจกรรมไปสู่การแก้ไขปัญหาในสถานการณ์การแสดง และสะท้อนความคิดในฐานะนักแสดงและผู้ชม ได้อย่างมีเหตุผล แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด การสื่อสารและทักษะการเรียนรู้การทำงานร่วมกัน ซึ่งจะพบจากการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันของนักเรียนที่มีการวางแผน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการรับฟังผู้อื่น

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่ ก่อนและหลังได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 ดังตารางต่อไปนี้

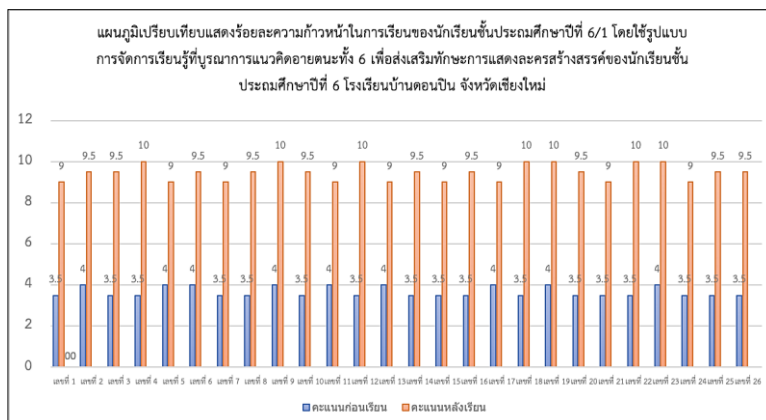
ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่ ก่อนและหลังได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6

n=26

คะแนนการทดสอบของผลการเรียนรู้ทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ (10 คะแนน)				ร้อยละความก้าวหน้า
คะแนนก่อนเรียนโดยรวม		คะแนนหลังเรียนโดยรวม		
$\bar{X}$	% Pretest	$\bar{X}$	% Posttest	51.4
3.25	32.5	8.39	83.9	

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนได้คะแนนเพิ่มขึ้นทุกคน โดยมีคะแนนความก้าวหน้าตั้งแต่ +5 ถึง +6.5 และมีร้อยละความก้าวหน้าตั้งแต่ 25 ถึง 32.5 ซึ่งถ้ากำหนดเกณฑ์แปลผลความก้าวหน้าการพัฒนาทักษะการ

แสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน ไว้ที่ร้อยละ 25 สามารถคำนวณคะแนนการผ่านเกณฑ์ประเมินได้เท่ากับ $\frac{25}{100} \times 20 = 5$ คะแนน นั่นหมายถึงว่า นักเรียนทุกคนต้องมีคะแนนความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 5 คะแนน จะเห็นได้ว่า นักเรียนทุกคนได้คะแนนความก้าวหน้าเกิน 5 คะแนน โดยภาพรวมคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 3.25 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 9.08 คะแนน ทั้งนี้ มีค่าร้อยละความก้าวหน้าผลการเรียนรู้รายห้องเรียนเท่ากับ 51.4 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 25 ที่กำหนดไว้ แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายุตนเองทั้ง 6 เพื่อส่งเสริมทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่ มีทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ในภาพรวมรายห้องเรียนที่สูงขึ้น ทุกคนสามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภูมิเปรียบเทียบแสดงร้อยละความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสะท้อนผลของนักเรียนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง 10 กิจกรรม ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายุตนเองทั้ง 6 เพื่อส่งเสริมทักษะการแสดง ละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างรอบด้าน ทั้งด้านสมาธิ ด้านร่างกาย ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ การเข้าถึงบทบาทและอารมณ์ของตัวละครผ่านการบูรณาการการใช้ประสาทสัมผัสอายตนเองทั้ง 6 ในการแสดงออก ทางสีหน้า แววตา เสียง และ การเคลื่อนไหว การบูรณาการอายุตนเองทั้ง 6 เป็นเครื่องมือที่ช่วยกระตุ้น การจินตนาการ การตั้งประสบการณ์เดิมมาใช้ในการแสดง ทำให้ส่งเสริมการแสดงของนักเรียนให้มีมิติและเป็นธรรมชาติมากขึ้น

จากการผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ยืนยันได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายุตนเองทั้ง 6 เพื่อส่งเสริมทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่ สามารถพัฒนาทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลการพัฒนากับนักเรียนทุกคนอย่างชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายุตนเองทั้ง 6 เพื่อส่งเสริมทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลของประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายุตนเองทั้ง 6 เพื่อส่งเสริมทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่

ตามเกณฑ์มาตรฐาน (E_1/E_2) 75/75 พบว่า มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 92.71/94.81 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ 75/75 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลอย่างรอบด้านจากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ จากนั้นจึงวิเคราะห์และออกแบบเนื้อหาให้เหมาะสมกับการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ใบงาน และแบบประเมินทักษะ ก่อนนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภชัย บุญโรจน์และคณะ (2565) ที่พบว่าการพัฒนากิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่มีโครงสร้างชัดเจนส่งผลให้ประสิทธิภาพสูงถึง 90.12/89.58 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ จากผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมิได้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณที่เป็นเพียงตัวเลขเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงความสอดคล้องระหว่างหลักการทางพุทธศาสนาเรื่องอายตนะทั้ง 6 กับธรรมชาติ ของการเรียนรู้ผ่านกระบวนการละครสร้างสรรค์อย่างเป็นรูปธรรม แนวคิดอายตนะทั้ง 6 อธิบายกระบวนการรับรู้ผ่านการทำงานสัมพันธ์กันของอายตนะภายในและอายตนะภายนอก อันก่อให้เกิดการรับรู้ ความเข้าใจ และการตอบสนองเชิงพฤติกรรม (พระครูเกษมธรรมทัต (สุรศักดิ์ เขมรังสี), 2560) เมื่อกรอบแนวคิดดังกล่าวถูกนำมาบูรณาการในการออกแบบกิจกรรมทั้ง 10 กิจกรรม นักเรียนจึงไม่ได้เรียนรู้เพียงทักษะเชิงเทคนิคของการแสดง แต่ได้พัฒนากระบวนการรับรู้ การตีความอารมณ์ และการสื่อสารออกผ่านร่างกายและภาษาอย่างเป็นลำดับขั้น การที่ค่าประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) สูงถึง 92.71 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมระหว่างเรียนสามารถกระตุ้นการมีส่วนร่วมและการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสได้อย่างต่อเนื่อง ขณะที่ค่าประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) 94.81 สะท้อนว่าการรับรู้ที่ได้รับการประมวลผลจนเกิดเป็นทักษะที่แสดงออกได้จริง จึงเกิดความเชื่อมโยงโดยตรงระหว่าง การกระตุ้นอายตนะทั้ง 6 กับ การพัฒนาทักษะการแสดง

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะก่อนและหลังเรียนที่มีความก้าวหน้าร้อยละ 51.4 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 25 อย่างชัดเจน สามารถยืนยันได้ว่าการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เน้นการรับรู้เชิงพหุประสาทสัมผัสและการปฏิบัติจริง ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมและสมรรถนะของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ความก้าวหน้านี้มิได้เกิดจากการฝึกซ้ำเชิงกลไก แต่เกิดจากการที่นักเรียนสามารถเชื่อมโยงอารมณ์ ความคิด จินตนาการ และการกระทำเข้าด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปาริชาติ จึงวิวัฒนาภรณ์ (2546) และ ราเชล แยมสุนทร (2564) ที่มองว่าละครสร้างสรรค์เป็นกระบวนการหล่อหลอมประสบการณ์ภายใน ให้กลายเป็นการแสดงออกภายนอก ในทางทฤษฎีพุทธศาสนา พระมหาภาธร อาภาธโร (2561) ได้อธิบายว่า การรับรู้เกิดจากการกระทบกันระหว่างอายตนะภายในและอายตนะภายนอกจนก่อให้เกิดวิญญาณหรือความรู้แจ้ง การฝึกให้นักเรียนรู้เท่าทันอารมณ์และควบคุมการตอบสนองจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการแสดงที่มีคุณภาพ กระบวนการเรียนรู้ที่ออกแบบในงานวิจัยนี้ ซึ่งให้นักเรียนได้สำรวจอารมณ์ สมมติสถานการณ์ และสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง จึงสอดคล้องกับกลไกการเกิดความรู้ตามแนวคิดอายตนะอย่างเป็นขั้นตอน ส่งผลให้การแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนมีคุณภาพและเป็นธรรมชาติมากขึ้น

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ผ่านมา พบความสอดคล้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ จินดารัตน์ วรยศ และ วิเชียร ชำรงโสตถิสกุล (2565) ที่แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ผ่านพหุประสาทสัมผัส ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้จริง งานของ จารินี มณีแสง (2553) ยังชี้ว่ากระบวนการละครสร้างสรรค์ช่วยพัฒนาทักษะการแสดงและกระบวนการกลุ่มในระดับสูง ขณะที่งานของ Jie (2021) และแนวคิดเกี่ยวกับ Executive Functions อธิบายว่าการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติช่วยพัฒนาการคิดขั้นสูง การควบคุมตนเองและการบริหารจัดการทางปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านการสื่อสาร การคิดสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ งานวิจัยของ โกมล ศรีทองสุข และคณะ (2567) ที่พัฒนาโมเดลกระบวนการละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ยืนยันว่าละครสร้างสรรค์สามารถบูรณาการ

สมรรถนะหลายด้านได้พร้อมกัน ผลการวิจัยในครั้งนี้จึงสะท้อนความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรต้น คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 กับตัวแปรตาม คือ ทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ผ่านกระบวนการ ได้แก่ การรับรู้ผ่านประสาทสัมผัส การประมวลผลทางอารมณ์และความคิด และการลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิจัยในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการบูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 มิได้เป็นเพียงกรอบแนวคิดเชิงปรัชญา หากแต่สามารถนำมาประยุกต์สู่การออกแบบการเรียนรู้ที่มีโครงสร้างอย่างชัดเจนและส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์อย่างเป็นรูปธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างการกระตุ้นการรับรู้ การประมวลผลภายใน และการแสดงออกภายนอก คือ กลไกสำคัญที่ทำให้นักเรียนเกิดพัฒนาการอย่างรอบด้าน ทั้งด้านการสื่อสาร การคิดสร้างสรรค์ การควบคุมอารมณ์ และการทำงานร่วมกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ว่า กรอบแนวคิด ทฤษฎี และผลลัพธ์เชิงประจักษ์ในงานวิจัยนี้มีความสอดคล้องและเกื้อหนุนกันอย่างเป็นระบบและมีความสำคัญทางการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

แนวทางการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม พบว่าแนวทางในการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา ควรมีการเพิ่มกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1) การนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) รูปแบบการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Supervision) 2) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community) 3) บทบาทของครูพี่เลี้ยงในรูปแบบการโค้ช (Mentor Coaching)

จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และผลการดำเนินงานวิจัย สามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นได้ว่า การพัฒนาทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างการรับรู้ผ่านอายตนะ กับ การลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบจนเกิดเป็นทักษะเชิงบูรณาการ โดยองค์ความรู้นี้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง 3 ประเด็นหลักที่สำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการรับรู้ (Perceptual Foundation) 2) ด้านกระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (Process-based Creative Drama Learning) 3) ด้านผลลัพธ์เชิงทักษะ (Integrated Performance Skills)

1. ด้านการรับรู้ อายตนะทั้ง 6 เป็นรากฐานของการแสดงละครมิใช่เพียงการเคลื่อนไหวหรือการพูด แต่เป็นกระบวนการรับรู้และประมวลผลภายในอย่างลึกซึ้ง อายตนะทั้ง 6 (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) ทำหน้าที่เป็น “ฐานข้อมูลประสบการณ์” ของนักแสดง เมื่ออายตนะภายในรับการกระทบจากอายตนะภายนอก จะก่อให้เกิดความเข้าใจ (วิญญาน) ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของการสร้างสรรค์บทบาท อารมณ์ และการสื่อสาร ดังนั้น การฝึกประสาทสัมผัสอย่างมีสติจึงไม่ใช่กิจกรรมเสริม แต่เป็นโครงสร้างสำคัญของการพัฒนาทักษะ การแสดง เพราะทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้สึก ความคิด และการกระทำได้อย่างสมจริง

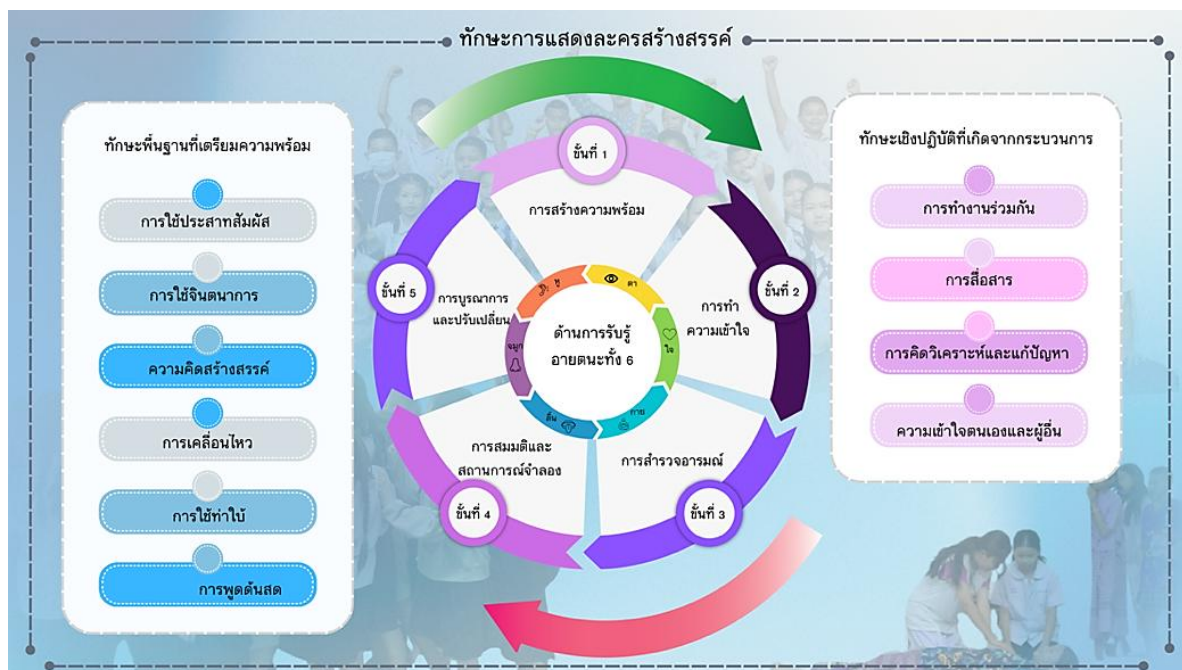
2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาด้านกระบวนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์แนวคิดจากนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ ร่วมกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาอายตนะทั้ง 6 พัฒนาเป็นกระบวนการ การฝึกหัดการแสดงละครสร้างสรรค์ 5 ขั้น ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญในเปลี่ยนการรับรู้ ให้กลายเป็นทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างความพร้อม ขั้นที่ 2 การทำความเข้าใจ ขั้นที่ 3 การสำรวจอารมณ์ ขั้นที่ 4 การสมมติและสถานการณ์จำลอง ขั้นที่ 5 การบูรณาการและปรับเปลี่ยน

กระบวนการดังกล่าวสะท้อนหลักการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำและสอดคล้องกับกลไกการเรียนรู้ตามหลักพระพุทธศาสนา คือ รับรู้ → ประมวลผล → แสดงออก → ใคร่ครวญ → พัฒนา

3. ด้านผลลัพธ์ การวิจัยในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์พัฒนาเป็นลำดับจากทักษะพื้นฐาน ไปสู่ ทักษะเชิงบูรณาการ ดังนี้

3.1 ทักษะพื้นฐานที่เตรียมความพร้อม 1) การใช้ประสาทสัมผัส (Sensory Recall) 2) การใช้จินตนาการ 3) ความคิดสร้างสรรค์ 4) การเคลื่อนไหว 5) การใช้ท่าใบ้ 6) การพูดต้นสด ทักษะกลุ่มนี้ทำหน้าที่เป็น “เครื่องมือ” ในการพัฒนาทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์

3.2 ทักษะเชิงปฏิบัติที่เกิดจากกระบวนการ 1) การทำงานร่วมกัน 2) การสื่อสาร 3) การคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา 4) ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น ทักษะกลุ่มนี้เป็น “ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ” ที่สะท้อนการพัฒนาครบด้านทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากงานวิจัย การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 เพื่อส่งเสริมทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่

สรุป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 เพื่อส่งเสริมทักษะ การแสดงละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนปิน จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปได้ว่า แนวคิดอายตนะทั้ง 6 ตามหลักพระพุทธศาสนาได้เป็นเพียงกรอบทางจิตวิญญาณหรือหลักธรรมเชิงนามธรรม หากแต่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นฐานคิดทางการจัดการเรียนรู้ด้านศิลปะการแสดงได้อย่างเป็นระบบ มีความเหมาะสมและก่อให้เกิดผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างชัดเจน (92.71/94.81) สะท้อนให้เห็นว่าการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสอายตนะทั้ง 6 เข้ากับการลงมือปฏิบัติด้านการแสดงละครอย่างเป็นขั้นตอน สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กได้อย่างแท้จริง ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ตั้งแต่การสร้างความพร้อม การทำความเข้าใจ การสำรวจอารมณ์ การสมมติและสถานการณ์จำลอง ไปจนถึงการบูรณาการและปรับเปลี่ยน

ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยน “การรับรู้” ให้กลายเป็น “ทักษะ” และต่อยอดไปสู่การพัฒนาทักษะด้านการแสดงละครสร้างสรรค์

ในด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น โดยภาพรวมคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 3.25 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 9.08 คะแนน มีค่าร้อยละความก้าวหน้าผลการเรียนรู้รายห้องเรียนเท่ากับ 51.4 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 25 ที่กำหนดไว้ จะเห็นได้ว่าข้อมูลเชิงปริมาณ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างชัดเจน และมีค่าร้อยละความก้าวหน้าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ข้อมูลเชิงคุณภาพยังสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงภายในของนักเรียนอย่างเป็นลำดับ ตั้งแต่ความไม่มั่นใจ ความเขินอายในการแสดง ได้พัฒนาไปสู่ความกล้าแสดงออก การสื่อสารที่เป็นธรรมชาติ การถ่ายทอดอารมณ์ การจินตนาการผ่านการเคลื่อนไหวและการเดินสวด รวมถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ผ่านการบูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 ช่วยพัฒนาทักษะให้กับนักเรียนได้อย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้ด้านนาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 ไปใช้ในรายวิชาอื่นที่มีผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ความสามารถด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ไขปัญหา ทักษะชีวิตและเทคโนโลยี

1.2 ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการแนวคิดอายตนะทั้ง 6 ไปทดลองใช้ในการพัฒนานักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ และตัวแปรอื่น ๆ เช่น ทักษะการแสดงนาฏศิลป์ การทำหนังสือ ทักษะด้านการบรรเลงดนตรี เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอายตนะทั้ง 6 ที่มีต่อตัวแปรด้านจิตพิสัย เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง หรือความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมละครสร้างสรรค์

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หรือ “ชุดเครื่องมือช่วยสอน” (Instructional Tools) ที่ช่วยกระตุ้นอายตนะทั้ง 6 ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การใช้สื่อประสม (Multimedia) กลิ่น หรือพื้นผิวสัมผัสที่หลากหลาย เพื่อสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเป็นรูปธรรมและสะดวกต่อการนำไปใช้ของครูท่านอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา*. สำนักงานทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- โกลม ศิริทองสุข, ปรวิน แพทยานนท์, และกิตติกรณ นพอดมพันธ์. (2567). แนวคิดการพัฒนาารูปแบบการสอนโดยใช้ละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ขั้นสูงสำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 25(2), 107–116. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jica/article/view/267795>

- จารินี มณีแสง. (2553). ศึกษาผลของการใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ ด้านทักษะการแสดง ละครสร้างสรรค์ กระบวนการกลุ่มและความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนที่เรียนวิชานาฏศิลป์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเทศบาล 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จินดารัตน์ วรยศ และวิเชียร อ่างโสมถิสกุล. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุประสาท สัมผัส เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*, 7(1), 87–100. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/ambj/article/view/251288>
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบสื่อประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์ วิจัย*, 5(1), 135–143. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/suedureasearchjournal/article/view/28419>
- ตรรกพร สุขเกษม. (2555). การพัฒนาพฤติกรรมการกล้าแสดงออก โดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติของ นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- เทวิกา ประดิษฐ์บาทูกา. (2560). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนทางภาษาจีน. คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษม.
- นภัสชล คำมี. (2566). การใช้โปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสเพื่อพัฒนาหน้าที่บริหารจัดการของสมองในเด็ก ปฐมวัย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา]. DSpace at Burapha University. <http://ir.buu.ac.th/dspace/handle/1513/854>
- ปาริชาติ จีงวิวัฒนาภรณ์. (2546). รายงานผลการวิจัยเรื่องการใช้ละครสร้างสรรค์ในการพัฒนาผู้เรียน. สำนัก มาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- ปาริชาติ จีงวิวัฒนาภรณ์. (2547). ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก. สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- พระครูเกษมธรรมทัต (สุรศักดิ์ เขมรังสี). (2560). พิจารณาอายตนะ 6. แคนนากราฟฟิก
- พระมหาภาธร อาภาธโร (อินทะพูล). (2561). การศึกษาวิเคราะห์ความสำคัญของอายตนะในสหายตนวิงค์ สุต. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(3), 101-111. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jssr/article/view/148819>
- ราเชล แยมสุนทร. (2564). ละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาซอฟต์แวร์สเกล. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 4(4), 305-318. <https://doi.org/10.14456/jra.2021.102>
- ลิขิต ใจดี และวรวิทย์ ทองเนื้ออ่อน. (2566). การวิจัยละครสร้างสรรค์ในประเทศไทย สู่แนวทางการพัฒนา โมเดล ละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการความขัดแย้งของเยาวชน ในสถานพินิจคุ้มครอง เด็กและเยาวชน. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการ วิจัย และงานสร้างสรรค์*, 10(1), 234–253. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/arts/article/view/266491>
- ศุภชัย บุญโรจน์, พิทยวัฒน์ พันธะศรี, และประยงค์ หัตถพรหม. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะ ปฏิบัติละครสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดของเดวิสประกอบสื่อประสมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 6(4), 149-158. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/soc-rmu/article/view/256498>
- Jie, M. (2021). Applying creative drama to English teaching in primary education: A case study in mainland China. Zhuoran Elementary School. *US-China Education Review B*, 11(1), 19-36. <https://doi.org/10.17265/2161-6248/2021.01.003>